

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XLIX. Variorum casuum resolutio ex præmissis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

tio vitandi scandalum ex charitate provenit. Charitas verò non obligat, nisi juxta Dei, & Ecclesiæ mandata: per quorum observantiam prius unusquisque salutem propriam consulere debet, quam alienam.

474 Alii nihilominus probabilius contra sentiunt, ut Bannez, Suarez, Merbesius, Tannerus, & Doctores communiter (ipso teste to. 3. disp. 2. q. 6. dub. 9.) favetque sanctus Thomas, uti postea videbitur. Favet etiam Prosper Fagnanus in cap. *quia circa* de sanguin. & affinit. n. 7. dicens, quòd propter scandalum pusillorum receditur à dispositione juris positivi. Quod probat ex cap. *super his supra eodem c. 2. de tempor. ordin. & cap. cum ex injuncto*, de nov. oper. nuntiat. Et ratio est, quia prout Innocentius III. cap. *illo cum ex injuncto* dicit, *ab his qua sine mortali peccato committi possunt, pariter & dimitti, est pro scandalo tollendo cessandum, vel insistendum.* Eiusmodi verò sunt ea quæ sunt juris naturalis affirmativi, & positivi, divini vel humani: utpote quæ non obligant pro semper, sive pro quibuscumque circumstantiis, uti fatentur omnes, demonstraturque exemplis communiter receptis, etiam à S. Thoma 2. 2. q. 122. a. 4. ad 3. Præceptum quippe correctionis fraternæ juris est naturalis affirmativi, sicut & præceptum eleemosynæ corporalis. Correctio tamen fraterna secundum omnes præmittenda est, cum proximus inde creditur peior futurus. Similiter eleemosyna (extra necessitatem extremam) omittenda est circa specialem personam, dum necesse est ad vitandum scandalum pusillorum. Integritas quoque confessionis est de jure divino positivo. Si tamen mulier sciret, Confessarium ex infirmitate lapsurum, casu quo manifestaret ipsi certum luxuriæ peccatum, deberet illud omittere, cæteris detectis, si alterius Confessarii copiam non haberet. Denique si in die festo viderem proximum in ea dispositione, ut seipsum ex desperatione interfectoris esset, nisi ipsum impedirem, apud ipsum manendo, ad id ex charitate tenerer, etiam cum omissione auditionis Sacri.

475 Et ratio à priori est, tum quia omnia ista præcepta charitati deserviunt. Ergo non obligant in circumstantiis, in quibus charitas dicitur, omittendam hic & nunc eorum observantiam, ut succurratur spirituali proximorum necessitati, & impediatur ruina spiritualis ipsorum; sicut non obligant, dum charitas dicitur, omittendam eorum observantiam, ut succurratur gravi necessitati corporali propriæ vel alienæ. Unde Matth. 12. Discipulos suos ob necessitatem Sabbato vellentes spicas excusat Salvator, exemplo David, quando esuriit cum iis qui cum eo erant, & panes propositionis comedit, quos non licebat edere... nisi sacerdotibus, juxta legem Domini Le-

vit. 24. 8. & 9. Tum quia ruina spiritualis proximi, sive scandalum pusillorum, quandoque præponderat malo resultanti ex præteritione ejusmodi præceptorum, seu alicujus ex illis. Atqui, juxta ordinem amoris, in ejusmodi circumstantiis malum præponderans præcavendum est.

Ad 1. in oppositum nego suppositum: 476 in talibus utique circumstantiis præcepta violari. Cum enim in circumstantiis illis non obligent (uti probatum est) non violantur.

Ad 2. respondeo inde solum esse consequens, nihil esse faciendum vel dicendum contra veritatem, v. g. non esse mentium, ad cavendum scandalum. Quia hoc nullo casu licet. At consequens non esse, quòd ad cavendum scandalum prætermitti hic & nunc non possit observantia alicujus præcepti affirmativi. Neque enim tunc veritas relinquitur, magis quam in casu quo David panes propositionis comedit, &c. imò charitas tunc verè praticatur.

Ad 3. dico quòd S. Basilius loquitur de 478 scandalo pharisaico, uti ex contextu ipsius colligitur.

Ad 4. respondeo ut ad 1. mandata divina in dictis circumstantiis non obligare: propriam proinde salutem non negligi, dum eorum observantia postponitur fraternæ charitati, cui mandata ista deserviunt.

CAPUT XLIX.

Variorum casuum resolutio ex præmissis.

EX dictis sequitur 1º. interdum omitten- 480 da esse aliqua de se indifferentia, vel etiam bona, etiamsi ad ea alioqui habeas jus, si proximus prævideatur inde ex infirmitate, vel ignorantia scandalizandus, dummodò ea abique notabili incommodo omittite possis. Aliquale enim incommodum (spectatis omnibus, secundum Christianam æstimationem non notabile) ad vitandum pusillorum scandalum oportet sustinere. Notabile verò incommodum propter proximum sustinere non tenemur, nisi dum est in extrema necessitate, vel taliter gravi, ut aliter juvari, vel nonnisi difficulter juvari possit, uti Doctores communiter censent.

Sequitur 2º. facientem aliquid, de se quidem non malum, sed quod mali speciem præfert, si legitimam habeat faciendi causam, justam utique necessitatem, vel magnam utilitatem, non esse reum scandali, si quod inde sequatur, saltem si causam illam astantibus declaret, ne scandalizentur. Ita S. Thomas loco citato, pluribus exemplis declarans, opera speciem mali præ se ferentia, seu alias prohibita, fieri posse, dum justa id postulat necessitas. Et declaratur quoque exemplo Judith, justa de causa se præsentantis oculis Holofernis, cum omnibus

ornamentis suis, incomparabilique pulchritudine, cui etiam Dominus addiderat splendorem, tametsi praveret, Holofernem sui aspectu capiendum. Ad idem servire potest exemplum Naaman Syri 4. Reg. 5. Regem suum in templo Remnon adorantem solito fulciantis obsequio, sive se inclinantis, adorante eo idolum suum in eodem loco. Quod tamen Elizeus ipsi permisit. Quia post miraculosam sanationem sciebat non adorare amplius idola, nec proinde inclinationes suas facere idolo Remnon, sed soli Regi. Et ideo licitum id ipsi fuisse docet Tertullianus lib. de idololatria c. 6. & 17.

482 Possent tamen scandalum esse tantum, ut non obstante iusta causa aliquid faciendi, id omittendum foret, ut si Catholicus inter infideles constitutus, vel ab ipsis detentus, nihil aliud haberet, vel habere posset, quod manducaret, nisi veritas in Quadragesima carnes. Quo casu siqui, sive fideles, sive infideles, per infirmitatem gravissimum scandalum paterentur, existimantes ipsum ab Ecclesia Catholica defecisse, carnes manducando, durante tanto scandalo abstinere deberet, etiam cum vitæ suæ, seu valetudinis periculo, ut bene Estius in c. 8. 1. Cor. Par est ratio (inquit) si cederet eiusmodi comestio in detrimentum honoris divini, ut si carnes offerrentur in contemptum Religionis, aut legis divinæ, vel Ecclesiasticæ: quemadmodum olim Eleazar seni, & septem fratribus Machabæis, quorum martyria describuntur lib. 2. Machab. c. 6. & 7.

483 Sequitur 3° feminam, quæ prudenter timet, se turpiter concupiscendam, si eat ad Sacrum tali die festo, debere illud omittente, saltem semel & iterum. Secus, si scandalum istud timeret frequenter, seu omnibus penè vicibus. Neque enim ad tam frequentem omissionem adstringitur: utpote sibi nimis graviter incommodam.

484 Sequitur 4° feminam, quæ prudenter timet hunc vel illos in particulari, seu determinatè exarsuros in sui concupiscentiam ex sui decoris aspectu, si eat ad istud vel illud templum, vel si transeat per hanc vel istam plateam, debere per aliam transire, & ad aliud templum ire, si sine pari periculo possit. Id enim Christiana dicitur charitas: cum id possit absque incommodo secundum Christianam æstimationem notabili.

485 Sequitur 5° feminam, quæ pusillorum scandalum, non pro una vel altera vice, sed pro multo tempore timet, si eat in publicum; non teneri tanto tempore se domi continere, sed ob fines necessarios vel utiles exire posse. Cum habeat gravem exeundi, seu domi tanto tempore se non continendi causam. Quia foret ipsi nimis incommodum longo se quasi carceri mancipare, ob aliorum infirmitatem, aliter curabilem. Tunc itaque scandalum ipsi non imputatur, prout imputaretur, si ipsam causa gravis non ex-

cusaret. Sic enim puella ex levitate, seu joci gratiâ viri manum suâ manu tangenti, imputatur scandalum, si gnara sit virum illum occasione istius tactus, adulterii concupiscentiâ exarsurum. At si, lapsa in flumen, in evidenti sit periculo submerstonis, nisi manum eidem viro porrigat, ut extrahatur, licitè porrigit, etiam si gnara sit, ipsum eâ occasione eodem adulterii desiderio exarsurum.

Non omnis tamen causa, sufficiens ad excusandum à peccato scandali facientem hanc vel illam actionem, ex se indifferentem, ex qua prudenter timetur scandalum pusillorum, eadem sufficiens reputabitur ad excusandum facientem rem quamcumque, de se pariter indifferentem, ex qua similiter scandalum timetur pusillorum. Quia nec qualibet actio, vel res indifferens, est æqualiter provocativa: neque scandalum, quod timetur, semper æquale est, nec pari proximitate, vel certitudine, aut probabilitate semper timetur: nec per consequens eadem vel æqualis causa semper proportionata est ad excusandum; sed ad id quandoque major, quandoque minor necessaria est, arbitrio prudentis viri. Quod ut prudens sit, consideranda est ex una parte causa quam habes ad istam rem vel actionem non omittendam, ex alia parte scandali quantitas, propinquitas, certitudo, probabilitas: tuncque videndum, an, spectatis omnibus, secundum Christianam æstimationem censeri possit notabile incommodum, ob tale scandalum, talem rem seu actionem omittente, vel non? Si primum, causa eiusmodi censenda est sufficiens ad excusandum, si non agatur de scandalo Communitatis, vel de præjudicio fidei, vel honoris Dei. Si secundum, censenda non est sufficiens.

Sequitur 6° feminam, quæ prudenter timet, se turpiter amandam ab aliquo, vel aliquibus vagè sumptis, casu quo exeat, si nesciat ubi & quando id continget, non teneri se continere domi. Aliàs teneretur perpetuo, vel quasi perpetuo se continere. Quod foret ipsi incommodum valde grave. Si verò nesciat ubi & quando, nempe in tali vel tali occasione particulari, tenetur ab ea se subtrahere, si absque notabili incommodo possit. Aliàs non minus censetur dare occasionem scandali his vel illis indeterminatè cognitis, quam si eos determinatè cognosceret. Siquidem æqualem utroque casu daret illis occasionem scandali: utpote quæ non provenit ex eo quòd illos in particulari cognoscat, vel non cognoscat; sed ex eo quòd faciat aliquid, à quo abstinere potest, & debet, ob scandalum infirmorum, quod prævidet inde nasciturum.

Sequitur 7° gravis scandali reos esse, qui in numerofo convivio alios provocant ad bibendum tam copiosè, ut prævideant, vel prævidere debeant, aliquem vel aliquos, de-

terminatè, vel indeterminatè inebriandos. Est per se ad eò manifestum, ut in eo Doctores omnes conveniant.

489 Sequitur 8°. gravis pariter scandali reum esse, qui juramentum exigit ab eo quem scit pejeraturum, nisi publicè id faciat auctoritate ad instantiam partis, id exigente juris ordine: quo casu non videtur ille exigere, sed ille ad cuius instantiam exigit. Ita S. Thomas q. 98. a. 9. tam in corp. quam ad 2. & 4. Et probatur, quia juramentum istud in talibus circumstantiis privatè exigens auctoritate, causa est perjurii ipsius: cum nulla ipsum excuset causa justa. Nec enim in talibus circumstantiis expectare potest finem juramenti, confirmationem utique veritatis: nec proinde recuperationem rei suæ; sed negationem potius veritatis, sacrilegamque assumptionem divini testimonii in confirmationem falsitatis. Unde Augustinus serm. 11. inter Parisienses, qui est secundus in Decollat. S. Joan. *Scribe (inquit) in cordibus vestris quod dico, ille qui hominem provocavit ad jurationem, & scit eum falsum esse juraturum, vincit homicidam: quoniam homicida corpus occisurus est; ille animam.*

490 At, inquis, licitè juramentum exigitur ab eo qui scitur juraturus per falsos deos. Igitur & ab eo qui scitur pejeraturus.

Nego consequentiam. Quia in casu juramenti per falsos deos, obtinetur finis juramenti, non in casu nostro: justa proinde necessitas aliquando permittit primum, uti Augustinus epist. 154. ad Publicolam probat exemplis Isaac & Jacob. Et ratio est, quia hoc petere, est justa de causa petere id quod alter potest benè facere, & de facto bonum habet effectum, fidelitatem utique in pacto servando. Et idè utens *fide illius, qui per falsos deos jurat, non nititur ad malum, sed ad bonum, nec peccato illius se sociat* (ait Augustinus) *quo per demonia juravit, sed pacto ejus bono, quo fidem servavit.* Cui nihil simile in casu exigentis juramentum ab eo quem scit pejeraturum.

491 Sequitur 9°. justa de causa licitum esse ab altero petere, quod facere potest, sed facturus non est absque peccato. Patet exemplo proximè allato petentis juramentum ab eo qui scitur juraturus per falsos deos; quod exemplum cum S. Augustinò sanctus Thomas admittit loco citato. Patet etiam exemplo petentis mutuum ab usurario, quod in necessitate licitum esse docet idem S. Thomas q. 78. a. 4. Necnon exemplo petentis Sacramentum à malo Ministro, quod licitè fieri idem docet 3. p. q. 64. a. 6. ad 2. Et ratio horum omnium est, quia justa de causa licitum est ab alio petere quod potest, si velit, benè facere, licèt prævideatur facturus non benè. Quòd enim malè facturus sit, solà malitià suà malè facturus est, quam cum notabili meo incom-

modo non teneor impedire; sed permittere possum, velut utendo malo ipsius ad bonum, ut loquitur sanctus Thomas citatà q. 78. a. 4.

CAPUT L.

Solvuntur objectiones, simulque varii decidentur casus præcedentibus affines.

Dices: ex proximè dictis sequitur 1°. esse licitum locare domum meretricibus. 2°. esse licitum offerre munera concubinæ Judicis, ut intercessione ipsius, Judex sententiam ferat in favorem offerentis. 3°. famulum posse, ex præcepto heri, adducere concubinam in domum ipsius, licèt prævideatur cum ipsa peccaturus. 4°. posse etiam famulum domino apponere scalas, & similia adjumenta, ut perveniat ad meretricem, cum qua scitur peccaturus. 5°. Christianos captivos apud Turcas, posse licitè remigare contra Christianos, licèt occidendi prævideantur à Turcis. 6°. esse licitum petere à malefico, ut maleficium dissolvat, quod sine maleficio dissolvere potest, licèt prævideatur maleficio dissoluturus. 7°. maritum posse permittere adulterium uxoris, ut possit eam in flagranti delicto adhibitis testibus deprehensam convincere. 8°. patrem etiam posse permittere furtum filii, relicta ipsi ad hoc in loco opportuno pecunià, ut in furto deprehensum à furtis ulterioribus cohibere possit. 9. caupones posse parare cenam in die jejunii nolentibus jejunare, copiosum etiam potum iis ministrare, quos inde prævident inebriandos.

Ad 1. Tamburinus lib. 5. in Decal. c. 1. 493 n. 35. cum Sanchez responder, esse licitum elocare domum meretrici, etiam nullà excusante causà; eò quòd utique æquè commodè posset aliis elocare. Verùm communis sensus timoratorum fidelium est in contrarium: utpote pro personis honestis tales locatores non reputantur. Enimverò per elocationem istam omnibus prostitutionibus & turpitudinibus (quæ ibi fiunt) cooperantur, dum locum commodum peccandi tam meretricibus, quam ad eas adventantibus præbent. Nec refert quòd alii equidem ipsis elocarent. Quia non licet alienam iniquitatem proprià iniquitate prævenire. Unde Justinianus Imperator novellà 14. decem librarum auri multà punit eum, qui patitur in sua domo lenonem.

Sylvius tamen q. 77. a. 4. quæsto 1. ex-494 cipit casum, quo Respublica certam meretricibus plateam designavit, cum facultate in ea consistendi, ne totam alioqui inficiant civitatem. Quo casu licitum putat iis locare domos ista in platea sitas.

Ad 2. nego id esse licitum (quidquid dixerit Bonacina) quia concubina non habet favorem Judicis, nisi quatenus concubina ipsius,